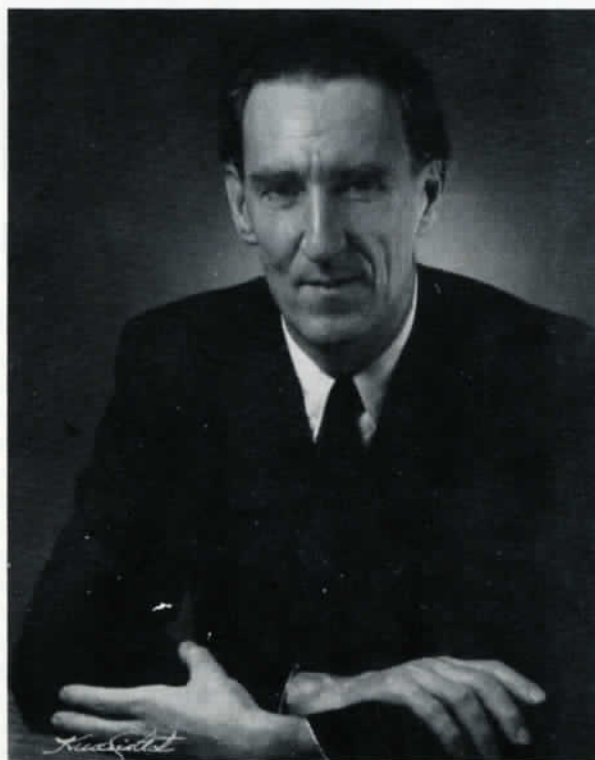

Varatuomari Aleksis Lahelma

Aleksis Lahelma.

Aleksis Lahelma on järjestyksessä kolmas v. 1906 perustetun Vienan Karjalaisten Liiton ja sen työn jatkajan Karjalan Sivistysseuran tuonilmaisiin siirty-

mattavan suuri koulurakennus jossa juuri kovaäänisen avulla järjestettiin oppilaita eri ryhmiin. Osuuskaupan huoneustossa oli leipomo, Savo-Karjalan pankin huoneustossa oli posti josta lähetimme tuttaville Suomeen 10 kpl postikortteja jännäten kovasti tulevatko perille ja tulivathan vaikka aikaa kului 2 viikkoa.

Savo-Karjalan Pankista rantaan asti kaikki rakennukset olivat palaneet ja alue oli puistoalueena paitsi rantapuisto, joka oli kovin ikävän näköinen sillä se oli kokonaan hoitamatta. Uimalaitos oli muodostettu venesatamaksi, jossa oli hyvin paljon soutu- sekä moottoriveneitä. Vuoksella liikkui juuri junalle mentäessä suurehko vesibussi. Aika loppui ja piti kiiruhdtaa junalle. Matka Leningradiin sujui ilman kommeluksia jättäen sisimpään haikean tunteen siitä, miten entinen kaunis Käkisalmemme oli muuttunut.

Käkisalmen matkalaiset

— Lähde: Kurkijokelainen 1—2/1982

nyt puheenjohtaja. He kaikki, Aleksei Mitro, Ville Mattinen, olivat itäkarjalaisia merkkimiehiä, jokainen omalla erikoisella tavallaan. He toteuttivat uskollisesti perustotuutta, että "se kansa elää, joka kunnioittaa ja vaalii esi-isänsä perinteitä".

Aleksin elämänlanka sammui 5. 6. 82 Helsingissä. Hän oli syntynyt Alavudella 7. 3. 1913. Vanhemmat, isä ja äiti, olivat kotoisin Vienan Vuokkiniemeltä, jossa Aleksikin sai viettää osan lapsuudestaan.

Hän tuli ylioppilaaksi Vaasassa, suoritti ylemmän oikeustutkinnon v. 1939, opiskeluvuosinaan hän osallistui aktiivisesti osakuntaelämään toimien mm. Etelä-Pohjalaisen osakunnan kuraattorina 1944—1947.

Voidaan sanoa, että Aleksin elämäntyön voi jakaa kahteen osaan. Toinen kuuluu perheelle ja ansiotyölle, toinen karjalaiselle heimolle ja kalevalais-karjalaiselle kulttuurille.

Pitkän päivätyön hän teki työmarkkinajärjestön palveluksessa toimien viimeksi ennen eläkkeelle siirtymistään Suomen Työnantajain Yleisen Ryhmän varatoimitusjohtajana. Lähes kolmekymmentä vuotta työehtosopimusneuvotteluissa mukana ollen hän saavutti arvostetun aseman niin työnantajapuolella kuin myös työntekijäjärjestöjen piirissä. Erityisesti työturvallisuuskysymyksissä käytettiin hänen asiantuntemustaan hyväksi lähes parinkymmenen vuoden ajan. Hän toimi monissa asiantuntijatehtävissä työnantajapuolen edustajana ja kirjoitti lukuisia artikkeleita oman alansa erityiskysymyksistä.

Karjalaisuusaate oli lähellä Aleksin sydäntä. Hänen puolisonsa Helvi sanoi siunaustilaisuuden jälkeen koruttomasti ja vakavasti: "Hän oli karjalainen." Sen todistaa koko hänen elämänsä. Hänen työtarmsa, selkeät ajatuksensa ja sulava käytöksensä olivat suurena apuna kaikissa hänen toiminnoissaan.

Jo ylioppilaana hän otti aktiivisesti osaa itäkarjalaisten Helsingin Karjalakerhon, myös sen laulukouron ja Karjalakerhojen keskusliiton toimintaan. Rauhahan tultua v. 1944 näiden järjestöjen toiminta lakkautettiin.

Itäkarjalaisen perinteen ja karjalais-kalevalaisen kulttuurin vaalimista jäi jatkamaan Karjalan Sivistysseura. Sen johtokunta oli jo ikääntynyt. Maassa vallitsi pelko tulevaisuudesta. Lukuisat itäkarjalaiset perheet muuttivat Ruotsiin. Seuran johto kaipasi nuorennusta.

Aleksis kutsuttiin KSS:n johtokuntaan v. 1953. Suureksi avuksi hänelle tuli johtokunnan tueksi ja sen täydentämiseksi nuoremman polven jäsenistä valittu jäsenoimikunta. Toiminta virkistyi vähitellen ja lisäsi luotiin uusia toimintamuotoja.

Aleksilla oli monia hyviä ideoita ja hän pystyi niitä toteuttamaan.

Nyt ryhdyttiin sopivin aikavälein pitämään vuosikokouksia maakunnissa, ulkopuolella Helsingin.

Näistä, Kuopiossa 1954, Jyväskylässä -55, Vaasassa -57, Kemissä -60 ja Kajaanissa -63, muodostui heimolaisia kokoavia ja virkistäviä tilaisuuksia.

Karjalan Heimon julkaisemista pidettiin seuran tärkeimpänä toimintamuotona. V. 1957 Aleksin toimesta perustettiin sitä tukeva "Julkaisu- ja painatusrahasto". Sen perustamista edelsi valtakunnallinen arpajaisyritys, josta saatiin hyvä pohjarahana. Samana vuonna evakkoon kuolleen runonlaulaja Anni Deni-sovin haudalle Vihtiin saatiin muistopatsas.

V. 1964 Suomussalmen vienalaiskylään Kuivajärvelle valmistui muhkea karjalaisen rakennuskulttuurin luomus Domnan Pirtti. Alkujaan KSS:n rahasto muutettiin erilliseksi säätiöksi, jonka vetäjänä oli koko ajan Aleksis Lahelma.

Myös Ilomantsin Runonlaulajan Pirtti-idea tuli Aleksilta ja kivijalkaraha KSS:lta. Aleksis oli pirtin rahaston ensimmäinen puheenjohtaja.

Suvulta Suvulle, Karjalan Sivistysseuran 50-vuotisjulkaisu, 1956, on suurelta osalta syntynyt Aleksin tarmon johdosta.

Tässä on vain muutamia esimerkkejä Aleksin heimotyön saavutuksista.

Myös yli koko maan levinnyt kyykkäpeli on saanut häneltä alkusysäysapua. Ensimmäiset ottelut v. 1951 käytiin aunukselaisten ja vienalaisten kesken. Aleksis oli tuolloin vienalaisen joukkueen kapteeni.

Oli valitettavaa, että aikainen sairaus sai hänet valtaansa moniksi vuosiksi.

+ + + + +

Seuramme 60-vuotispäivän aattona v. 1966 kysyin entisiltä puheenjohtajilta selvitystä heidän sukujuuristaan. Aleksis Lahelma vastasi kysymykseen — Miksi olen karjalainen — näin:

"Karjalainen alkuperäni, alkupääomani, joka on saanut ravintonsa suoraan kotikarjalaisesta maamosta.

Toimintani karjalaisten yhteisissä harrastuksissa oman heimokunnan parhaaksi.

Kotikylässäni Vuokkiniemessä viettämäni lapsuusvuodet ovat juurtuneet syvälle sisinpääni. Näistä lapsuuteni valoisista muistoista olen aina ollut onnellinen ja ylpeä. Sieltä kumpuaa kuvia menneistä suvipäivistä omilla tantereilla. Ämmölä Sepän mäellä, oma koti lähellä kylärantaa, jossa seisoo tuttuja taloja pääty raitille ikäänkuin kasvot käännettyinä kauan odotettua vierasta kohden. Jokaisessa talossa on asunut tuttuja ja sukulaisia. Mieleen nousee monia nimiä: Nekkalat, Ryötit, Vanhalat, Hukkalat, Korpit, Sohromat ja monet, monet muut. Kylän toisessa laidassa aukeaa Kuittijärven laaja selkä itään ja toisessa laidassa kyläharjanne halkaisee asutuksen. Harjun kylän puoleisissa rinteissä ovat vainajat saaneet viimeisen leposijansa. Täällä Vienan salokylässä ovat karjalaisuuteni alkulähteet. Nämä lähteet ovat myöhemmin vaellusvuosinani monin muistoin ruokineet karjalaisuuttani.

Kun seitsenvuotiaana jouduin jättämään kotitanteet, saatoin matkaeväiksi ottaa vain muistoni näiltä vuosilta.

Kun lähdin maailmalle hakemaan tulevaisuuttani, oli karjalaisuuteni vielä koteloituneena. Se odotti

kuin prinsessa Ruusunen satavuotisessa unessaan taikasauvan kosketusta.

Olen usein miettinyt, mikä antoi ratkaisevan syäyksen karjalaisuuteni esiinmurtautumiselle. Opiskeluajajeni ensi vuosina tunsin siitä jopa etäännyväni. Kouluajajeni kotiseutu, Etelä-Pohjanmaa oli saanut minussa yliotteen. Ja kuitenkin juuri samoin aikoina, jolloin tunsin olevani etelä-pohjalainen juurta jaksain, minulle selvisikin, että karjalaisuus oli minussa sittenkin voittava ja vallitseva. Kosketus kotiseutu- ja heimotyöhön, henkilökohtaiset tuttavuudet liittivät minut nopeasti karjalaisten harrastuspiireihin. Tunsin saavani täältä vastakaikua sisäisille tunnoilleni.

— — —

Erittäin ratkaiseviksi ovat muodostuneet viimeiset kaksikymmentä vuotta, jotka olen saanut toimia Karjalan Sivistysseuran työssä mukana. Nämä vuodet ovat olleet työntäyteistä aikaa. Nämä vuodet ovat olleet minulle henkilökohtaisesti seestymisen ja eheyttymisen aikaa. Nämä vuodet ovat olleet odotuksen ja pettymysten vuosia, menestyksen ja tappion vuosia. Mutta ennen kaikkea ne ovat olleet täysipainoisia toiminnan vuosia, jolloin minulle on tarjoutunut tilaisuus toteuttaa ja syventää karjalaisuuttani. Nämä vuodet ovat antaneet sisällystä elämälleni. Olen selvittänyt itselleni, että olen karjalainen. Samalla on selvinnyt myös se: miksi olen karjalainen."

— — —

Näissä sanoissa on testamentti jälkipolville.

B. K.

Sattuvasti sanottua

Näin kirjoittaa apulaisprofessori Martti Sarmela artikkelissaan Karjalaisista tavoista (Karjala I, s. 228):

Ilmapiiriltään sukuyhteisö on ollut pehmeämpi ja tasa-arvoisempi kuin Länsi-Suomen agraariset kyläyhteisöt, joihin maanomistukseen perustuva luokkajako, säätyajattelu ja virallistunut luterilainen uskontokin toivat yhteiskunnallista jäykkyyttä ja jatkuvasti syvenevää sosiaalista eriarvoisuutta. Luontoistalouden aikaista karjalaista yhteisöä luonnehtivat pehmeä leipä, rasvaiset kalakukot ja lämpimät piirakat, ne syötiin vastapaistettuina ja voilla voideltuina. Karjalaan verrattuna vauras Länsi-Suomi on sananmukaisesti ollut kovan leivän yhteiskunta, missä orressa kuivattu reikäleipä ja suolasilakat kuuluivat jokapäiväiseen ruokaan. Ne kuvastivat puritannista ilmapiiriä ja alituisen säästäväisyyden ideologiaa. Agaarikylissä pidot, häät ja hautajaiset saivat hierarkia- ja varallisuusmenojen luonteen, niistä tuli yhteiskunnallisia säätyläisnäytelmiä. Karjalassa ihmisten välinen kanssakäyminen oli toisenlaista. Karjalaiset pitivät hyvästä ruoasta ja iloisesta seurasta. Heille ihmissuhteet olivat tärkeämmät kuin mahtavat päärakennukset vierasportainen ja saleineen. Länsisuomalaisiin talonpoikaiskartanoihin verrattuna karjalainen kylä on ollut harmaa, sen ääriviivat ovat sulautuneet metsiin ja järviin, luontoon.